

Zápis

z obhajoby disertační práce paní **Mgr. Markéty Polákové**

konané dne: **20. 6. 2011**

téma práce: **„Gender, identita, kultura“**

přítomní: Prof. PhDr. Tomáš Durdík, DrSc.
PhDr. Lenka Opletalová, Ph.D.
PhDr. Martin Soukup, Ph.D.
PhDr. Václav Soukup, CSc.
Doc. MgA. Martin Štoll, Ph.D.

Předseda komise p. PhDr. Václav Soukup, CSc. zahájil obhajobu a představil přítomným kandidátku.

Školitel představil doktorandku a seznámil komisi s uchazečkou a její disertační prací.

Kandidátka představila přítomným svou disertační práci, seznámila s jejím předmětem, cíli a metodami. Předmětem práce byla analýza obrazu muže a ženy v české společnosti v kontextu měnícího se kulturního prostředí od konce 19. století po současnost. Kandidátka vyzdvihla důležitost propojení vlivu biologických, kulturních a náboženských faktorů při formování genderové identity. V této souvislosti zmínila současné tendence vedoucí k postupnému prolínání a stírání rozdílů genderových rozdílů a s tím související krizi genderové identity. Poté kandidátka představila empirickou část práce založenou na výzkumu genderových stereotypů v seznamovacích inzerátech.

Poté byly předneseny závěry posudků oponentek PhDr. Evy Ferrarové, Ph.D. a PhDr. Lenky Opletalové, Ph.D.

Následně Mgr. Markéta Poláková odpovídala na posudky oponentek. V oponentském posudku PhDr. Lenky Opletalové, Ph.D. byl vznesen dotaz, kam podle autorky práce směřuje mužská

a ženská role ve 21. století. Kandidátka opět zmínila současné tendence ke genderové dekonstrukci a nejistotu jedince při osvojování si vlastní genderové identity. Zdůraznila také vliv biologických faktorů, které působí současně s kulturními vlivy, a myšlenku, že biologická evoluce je přebíhána evolucí kulturní, na kterou se jedinec hůře adaptuje. Na současný obraz muže a ženy má podle kandidátky nesporný vliv také virtuální realita.

PhDr. Eva Ferrarová, Ph.D. se dotázala na vlastní názor autorky, zda jsou genderové rozdíly více vrozené či naučené, případně jaká je mezi vrozeným a naučeným souvislost. Kandidátka zopakovala důležitost propojení vlivu biologických, kulturních a náboženských faktorů a odkázala se na dílo feministické bioložky Lyndy Birkeové, které v tomto směru považuje za velmi inspirující. Druhý dotaz se týkal toho, jak moderní rodina formuje genderovou identitu. Kandidátka odpověděla, že rodina je podle ní stále primárním socializačním faktorem a že genderové stereotypy do značné míry podporuje tím, že odlišně vychovává chlapce a dívky.

Zmínila také důležitost úplné rodiny, která poskytuje jedinci možnost identifikace s oběma pohlavími. Za slabinu současné rodiny kandidátka považuje to, že rodiče nestíhají své děti připravit na rychle se měnící kulturní a sociální realitu. Třetí dotaz vznesený v posudku PhDr. Evy Ferrarové, Ph.D. se týkal výsledků výzkumu. Oponentku zajímalo, jak se konkrétně v seznamovacích inzerátech genderové stereotypy projevují. Kandidátka vysvětlila, že stereotypy se nejvíce projevují v oblasti zájmů, fyzického vzhledu a povahových vlastností přisuzovaných jednotlivým pohlavím. Ženy nejčastěji požadují, aby muž byl starší než ony, sebevědomý a také finančně zajištěný, i když tento požadavek se neobjevoval tak často, jak kandidátka očekávala. Naopak pro muže je u žen důležitý především vnější vzhled a inteligence

Diskuze:

Prof. PhDr. Tomáš Durdík, DrSc. se dotazoval na výběr metodologie empirického výzkumu, konkrétně zda vzorek 14 lidí pro vedení hloubkového rozhovoru je dostačující. Kandidátka upřesnila, že základem výzkumu byla analýza inzerátu 500 mužů a 500 žen, hloubkové rozhovory byly pouze doplňující. Druhý dotaz se týkal souvislosti mezi archeologickými nálezy a analýzou role ženy v minulosti, kterou autorka v práci zmínila. Podle Prof. PhDr. Tomáše Durdíka, DrSc. nelze např. z nálezů sošek venuší jednoznačně vydedukovat, že ženy měly silné postavení ve společnosti, protože ve skutečnosti nevíme, co tento symbol pro tehdejší společnost znamenal. Kandidátka vysvětlila, že v kontextu práce se jednalo spíše o příklad obrazu ženy než o jednoznačné tvrzení.

PhDr. Martin Soukup, Ph.D. se dotázal, zda je stereotypy v inzerátech podle kandidátky možné vysvětlit i lidskou přirozeností. Kandidátka odpověděla, že biologické faktory jsou v tomto případě podporovány faktory kulturními.

Doc. MgA. Martin Štoll, Ph.D. se kandidátky zeptal, zda se v rámci výzkumu zabývala výhodami seznamování přes internet oproti jiným formám seznamování a zda si také sama podala seznamovací inzerát. Kandidátka odpověděla, že se orientovala výhradně na internetové seznamování, proto ho s ničím jiným nesrovnávala. Osobně si inzerát nepodala, aby si zachovala odstup a objektivitu.

Vyhlášení výsledků tajného hlasování: 13 (počet členů komise) – 5 (přítomno členů komise) – 5 (kladných hlasů). Komise navrhla udělit titul Ph.D.

Zapsala: PhDr. Adéla Šeredová Purschová

Podpis předsedy komise: